

Slenkanti zona su kintančiu turiniu, Goodbye, Eastern Europe!

Rytų Europa – tokia, kokia kadaise buvo (ne)pažįstama pasauliui – tampa slenkanti zona su kintančiu turiniu. Nuo nepriklausomybės atgavimo 90-aisiais Baltijos šalys, laikytos Rytų Europa, palaipsniui siekia priartėti prie Šiaurės. Nors geografiškai regionas nesikeičia, kinta jo reikšmių sistema bei kultūrinis ir politinis turinys.

Kaip slenkantys ledynai iš paskos paliekantys pasikeitusį kraštovaizdį ir nespėjusius riedulius, Rytų Europos giluminės slinktytys kelia klausimus apie besikeičiančią regiono tapatybę. Apie ką kalbame, kai kalbame apie Rytų Europą? Kokia ji ir ar vis dar esame jos dalis? Ar ir kodėl Lietuvos ir Baltijos šalims taip svarbu iš jos ištrūkti? Kokiomis vizijomis grįsta ir kiek pažengusi mūsų tapatybės kelionė Šiaurėn? Kaip keičiasi Rytų Europos kultūrinė tapatybė ir kaip save reflektuoti, nekartoiant dažnai įsisenėjusių savadarbės kultūros ir nefunkcionuojančios sistemos įvaizdžių (bei jų nepardavinėjant)?

Slenkanti zona su kintančiu turiniu. Goodbye, Eastern Europe! – trumpų pranešimų, klausimų ir istorijų vakaras, kurio tema – kintanti Rytų Europos tapatybė ir jos kelionė Šiaurėn.

Dalyvauja dr. Eglė Rindzevičiūtė, Jacob Mikanowski, Ignas Krunglevičius, dr. Viktorija Rusinaitė ir Miglė Bareikytė.

Renginį kuruoja
Monika Lipšic ir
Ieva Sriebaliūtė.
Grafinis dizainas:
Gailė Pranckūnaitė.

Renginys
organizuojamas
kaip projekto
The Good www.
thegoodneighbour.
lt (buvęs The Deep
Splash) dalis.

Rėmėjai: Lietuvos
kultūros taryba
ir Nordisk
kulturkontakt,
renginys vyks
lietuvių ir anglų
kalbomis

Nordic Council
of Ministers

Programa:

Dr. Eglė Rindzevičiūtė
VISO GERO, RYTŲ EUROPA? ATEITIES GEOLOGIJOS IR GEOGRAFIJOS

Kas nutinka, kai geopolitika padiktuoja naujas reikšmių sistemas vietoje senų? Ką Lietuvos visuomenei reiškia priklausyti Šiaurės erdvei? Kokias ateities geologijas ir geografijas suponuoja Rytų Europos pabaiga Baltijos pakrantėse? Šiame pranešime dr. Eglė Rindzevičiūtė apžvelgs geopolitinių pokyčių istoriją, kuri lėmė Lietuvos tapimą didelių transnacionalinių regionų dalimi. Šiaurė yra tiek pat talpi sąvoka kaip ir Rytai, teigia pranešėja. Šiame pristatyme bus tiriamas Šiaurės kaip geologinės erdvės, kuri formuota tam tikros gamtinės sienų politikos, konstravimas.

Jacob Mikanowski
LABAS, RYTŲ EUROPA!

Jacob Mikanowski tekstas Goodbye, Eastern Europe!, publikuotas Los Angeles Review of Books 2017 m. tapo vienu iš šio renginio pavadinimų. Jame autorius nagrinėjo Rytų Europos tapatybės nykimą literatūroje, akademiniam pasaulyje ir kultūrinėje sąmonėje. Šiuo nauju pristatymu bus svarstomas Rytų Europos kaip kategorijos, vietos ir kultūrinės erdvės išliekantis prasingumas. Nepaisant Šaltojo karo bagažo ir to, kad dažniausiai tai pastebima tik iš šalies – pranešime bus teigiama, jog Rytų Europa tebėra prasingas terminas ne tik dėl pernelyg dažnai aktyvuojamų socializmo bei post-socializmo klišių. Tai – zona, besitęsianti nuo Estijos šiaurėje iki Albanijos pietuose, kurią nusako intensyvūs ryšiai tarp besigrumiančių likimų ir atstumas nuo kapitalo imperijos centrų. Tai – bendra periferijos erdvė, kalbėtojo stebima per literatūrą, bet taip pat ir kitas sritis, įskaitant meną.

Dr. Viktorija Rusinaitė ir Miglė Bareikytė
TAPTI TARP VALSTYBĖJE – DAUGYBĖS POLITIKA ŠIANDIEN

Prieš Antrąjį pasaulinį karą geografai Kazys Pakštas (1893–1960) pasiūlė, kad Lietuvos ir kitų kaimyninių mažųjų valstybių sienos būtų nustatytos tarptautinių tribunolų susitarimu. Tuomet jos galėtų lengviau atsikvėpti, kilus ideologiniam konfliktui tarp germanų ir slavų. Kiti gi teigia, kad buferinės valstybės reikalingos didžiosioms jėgoms tam, jog atitolintų prieš šio šioveržimą į jų teritorijas. Treti sako, kad buferinių valstybių klausimą išsprendė branduolinis ginklas – jo panaudojimo valstybių buferis reikšmingai neatitolins. Šiame pranešime klausiama, kaip regiono tapatybes įtakoja buferinių zonų politika. Koks tapatybių meniu šiandien pateiktas valstybėms, tariamai patekusioms tarp dviejų jėgų? Kokie subjektyvumai iš to kyla? Lietuvos teritorijoje nuolat gyvena įvairių tautų bei kultūrų atstovai, dėl to galima teigti, jog Lietuva visada buvo ir yra multikultūrinė valstybė. Emigruojantys Lietuvos piliečiai nuolat modifikuoja iš Lietuvos atsineštus bei į Lietuvą sugrįžtančius kintančius kultūrinius identitetus. Pranešėjos siūlo praplėsti Lietuvos kaip buferinės, periferinės, etniniu vientisumu paremtos valstybės identitetus, remiantis įvairovės politika.

Ignas Krunglevičius
NEAPIBRĖŽTUMAS (PERFORMANSAS)

Ignas Krunglevičius yra šiuolaikinis menininkas kuriantis apie politines ir egzistencines realybes, vystantis globalioms technologijoms. Ignas dalinsis istorijomis apie Norvegijos struktūrinę ekonomiką, naftos industriją ir menininko gyvenimą iš asmeninės perspektyvos. Šis performansas – pranešimas remiasi amerikiečių kompozitoriaus ir menininko John'o Cage'o (1912-1992) darbu „Neapibrėžtumas“ (ang. indeterminacy) (1958), kuomet, pranešimo metu, jis skaitė savo parašytas trumpas istorijas – po vieną per minutę. Jei istorija būdavo trumpa, jis ją išstempdavo, o jei ilga – tekdavo skaityti kuo greičiau. Performanso metu menininkas taip pat skaitys trumpas istorijas, kurias parašė panašiu būdu: po vieną per minutę.

Biografijos:

Dr. EGLĖ RINDZEVIČIŪTĖ

Dr. Eglė Rindzevičiūtė yra Kingstono universiteto Londone kriminologijos ir sociologijos docentė bei vizituojanti mokslininkė mokslo filosofijos ir istorijos fakultete Kembridžo universitete. Ji yra knygos „Sistemų galia: kaip politikos mokslai atvėrė Šaltojo karo pasaulį“ (The Power of Systems: How Policy Sciences Opened Up the Cold War World, 2016) autorė bei „Kova dėl ilgalaikio transnacionalinio mokslo ir politikos: ateities kūrimas“ (The Struggle for the Long-Term in Transnational Science and Politics: Forging the Future, 2015) sudarytoja kartu su prof. Jenny Andersson. Dr. Eglė Rindzevičiūtė yra pagrindinė mokslinių tyrimų tinklo „Atominis kultūrinis paveldas: nuo žinių iki praktikos“ (2018-2020) tyrėja ir direktorė bei mokslinio tyrimo „Atominis paveldas kritiškai“ (Atomic Heritage Goes Critical, 2018-2020) dalyvė.

JACOB MIKANOWSKI

Jacob Mikanowski yra rašytojas ir žurnalistas, gyvenantis Berklyje, Kalifornijoje. Jis studijavo Europos istoriją Prinstono universitete, o vėliau baigė ir Europos istorijos su ypatingu dėmesiu Lenkijai bei Lenkijos kaimyninėms valstybėms studijas Kalifornijos universitete. Nuo tada, didžioji dalis jo darbų susijusi su meno žurnalistika. Jo tekstai yra pasirodę „The New York Times“, „The Guardian“, „Harper’s Magazine“, „Cabinet“, „The Atlantic“ and „The Los Angeles Review of Books“, o šiuo metu daugiausiai dėmesio Jacob Mikanowski skiria knygos rašymui.

Dr. VIKTORIJA RUSINAITĖ

Dr. Viktorija Rusinaitė yra tyrėja, aktyvistė ir konsultantė besidominti režimų transformacijomis Rytų ir Centrinėje Europoje. Šiuo metu ji yra Europos Saugumo Programos vadovė Vilniaus Politikos Analizės Institute. Viktorija yra įkūrusi tyrimų grupę Balticada. Šios grupės projektuose jungiami akademiniai, žurnalistiniai ir meniniai metodai siekiant analizuoti socio-politinį vystymąsi po-sovietinėse šalyse. Viktorija buvo viena iš Viešųjų erdvių kongreso organizatorių. Kartu su kolegomis yra sukūrusi įvietintus demilitarizacijos žaidimus gyvenamosioms zonoms Šančiuose, Kaune ir Karoliniškėse, Vilniuje. Ji yra apgynusi daktaro disertaciją apie Baltarusišką politinį nomadiškumą, kur tyrė tarpines situacijas, kurias išgyventa keliaujantys aktyvistai ir organizacijos.

MIGLĖ BAREIKYTĖ

Miglė Bareikytė yra Vokietijos mokslinių tyrimų draugijos remiamos programos Kritikos Kultūros doktorantė Leuphana universitete Liuneburge. Ji yra baigusi studijas politinės teorijos bei komunikacijos srityse Vilniaus universitete, Vytauto Didžiojo universitete bei Laisvajame Universitete Berlyne. Ji yra Hertie fondo bei Vokietijos akademinio stipendijų fondo (Studienstiftung) alumna. Šiuo metu Miglė tyrinėja interneto kaip infrastruktūros plėtrą po-socialistinėje Lietuvoje, ypatingą dėmesį skirdama telekomunikacijų geopolitikai ir istorijai bei etnografiniams medijų tyrinėjimo metodams. Taip pat Miglė domisi transformacijos, skaitmenizacijos bei galios paskirstymo Europoje temomis. Šiuo metu gyvena Berlyne.

IGNAS KRUNGLEVIČIUS

Ignas Krunglevičius yra šiuolaikinis menininkas, gyvenantis ir dirbantis Osle, Norvegijoje. Jo instaliacijos, video ir skulptūros dažnai apima garsą ir tekstą, kuriais jis išryškina galios santykių, ekonomikos, gamtos ir egzistencinės realybės samplaikas. Nuo 2001-ųjų Krunglevičius surengė ne vieną solo parodą bei dalyvavo grupinėse parodose. 2010-aisiais jis buvo nominuotas Nam June Paik apdovanojimui. Pastaruoju metu jis buvo pakviestas į kelias prestižines tarptautines meno institucijas, tokias kaip Sidnėjaus bienalė Australijoje (2011), Aičio trienalė Nagojoje, Japonijoje (2016), ICA Filadelfija JAV (2017), 6-oji Maskvos jaunųjų menininkų tarptautinė bienalė Rusijoje (2018), Nam June Paik meno centra Pietų Korėjoje (2018).

KURATORĖS:

IEVA SRIEBALIŪTĖ

Ieva Sriebaliūtė yra tyrėja politikos ir meno lauke, neseniai apsigynusi Europos politikos magistro laipsnį Švedijos Lundo universitete bei baigusi politikos mokslų bakalauro studijas Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institute. Jos tyrimų laukas apima atminties ir tapatybių studijas, ypatingą dėmesį skiriant politinėms jų implikacijoms. Ieva su menininkų kolektyvu Pinigų Uostas pelnė specialaus paminėjimo prizą JCDecaux 2018 jaunojo menininko konkurse bei dalyvavo grupinėje parodoje Orumas Šiuolaikinio meno centre, Vilniuje. Šiuo metu ji dalyvauja Rupert alternatyvios edukacijos programoje.

MONIKA LIPŠIČ

Monika Lipšič yra kuratorė, dirbanti kultūros ir meno lauke, kurianti parodas, performatyvius renginius, kurie dažnai kvestionuoja kultūrinio identiteto temas, absurdo reprezentaciją ir tiria istoriją ir jos rašymo būdus. 2012-2015 m. Monika dirbo Šiuolaikinio meno centre (ŠMC) Vilniuje, taip pat Nomas Foundation Romoje, vėliau stažavosi CCA Wattis šiuolaikinio meno institute San Franciske (pagal CEC Artslink programa). Rengė parodas, performansus ir renginius tokiose institucijose kaip Blaffer Museum University of Houston (grupinė paroda The Future Is Certain; It's the Past Which Is Unpredictable), Teksase, Calvert22 Foundation Londone, Lietuvos Kompozitorių namuose Vilniuje (performansų renginys The Deep Splash), ŠMC (paroda Slavs and Tatars: Iš lūpų į lūpas), CCA Estonia Taline (video peržiūra Timelines, they're multiplyin') bei kitur. Taip pat Monika kuruoja internetinę platformą www.thegoodneighbour.lt.

THE GOOD NEIGHBOUR

The Good Neighbour - www.thegoodneighbour.lt (anksčiau The Deep Splash) yra auganti platforma, pristatanti naujus video formato įrašus (kūrinius, pokalbius, pasakojimus), emigracijos, migracijos, tautinės ir nacionalinės tapatybės, nomadiškumo ir nuolatinio judėjimo temomis. Prasidėjęs kaip serija interviu su lietuvių kūrėjais gyvenančiais užsienyje (kuruojant Justei Kostikovaitei), palaipsniui video archyvas auga ir apima įvairias temas, susijusias su globalizmo istorija, kultūrine kaimynyste kaip gyvenimo forma, o taip pat pristato menininkų video kūrinius.